

A Régiók Európai Bizottsága véleménye – Új európai innovációs menetrend

(2023/C 79/09)

Előadó: Markku MARKKULA (FI/EPP), Helsink-i régió elnöke

Referenciaszöveg: A Bizottság közleménye az Európai Parlamentnek, a Tanácsnak, az Európai Gazdasági és Szociális Bizottságnak és a Régiók Bizottságának: Új európai innovációs menetrend

COM(2022) 332 final

POLITIKAI AJÁNLÁSOK

A RÉGIÓK EURÓPAI BIZOTTSÁGA,

Miért elengedhetetlen? Az innovációs menetrend fontos szerepet játszhat az átalakulás felgyorsításában

1. üdvözli az új európai innovációs menetrendet, amely felfrissíti az innovatív gondolkodást és ösztönzi az innovációval kapcsolatos fellépést azzal a céllal, hogy Európa vezető szerepet töltsön be a tudomány, az ipari bázis, az induló innovatív vállalkozások élénk ökoszisztémái, az innováció feltételei és a tehetségbázis terén. Az RB hangsúlyozza, hogy az EU ambiciózus innovációs politikai céljai a szétaprózódás elkerülésével és a hatások intézkedések megszervezésével érhetőek el az ipar, a tudományos élet, a társadalmi kezdeményezések, valamint a regionális és helyi önkormányzatok közötti, helyi, regionális és régióközi szintű hatékony együttműködés révén, amelynek keretében kezelni lehet többek között az éghajlatváltozás által kiváltott társadalmi kihívásokat, az egészségügyi veszélyekkel szembeni fokozott reziliencia szükségességét és a digitális transzformációt;
2. úgy véli azonban, hogy a közleménynek új területeket és részletesebb megközelítést kellett volna javasolnia az innovációhoz az európai politikákban. A számos kihívás (globalizáció, környezetvédelem, egészségügy, a népesség elöregedése, nagy kiterjedésű vidéki területek elnéptelenedése és a béke/háború alternatívája) összefüggésében az Európai Bizottságnak le kell vonnia a válságok tanulságait, nem a megszokott keretek között kell gondolkodnia, és többek között vitát kell indítania arról, hogy milyen típusú innovációra lenne szüksége egy reziliens európai társadalomnak. Különösen fontos, hogy nagyobb hangsúlyt fektessünk a társadalmi és szociális innovációra, mind az imént említettek kapcsán, mind pedig egyéb, olyan kihívásokkal összefüggésben, amelyen például a foglalkoztatás, különösen a fiatalok foglalkoztatása;
3. javasolja, hogy az Európai Bizottság haladéktalanul egészítse ki az új európai innovációs menetrendet társadalmi, szociális és energetikai kérdésekre összpontosító intézkedésekkel, és a fenntartható növekedés felé vezető társadalmi változások felgyorsítása érdekében integrálja ezeket az intézkedéseket;
4. rámutat arra, hogy a szakpolitikai intézkedéseknek egyértelmű célokat kell tartalmazniuk a két innovációs szakadék megszüntetésére: Európa az innovációs politika több területén is messze elmarad a globális vezetőktől – az Egyesült Államoktól és Ázsiától –, és az Unión belül számos régióban nem veszik eléggé figyelembe az innovativitás döntő jelentőségét, a legjobban teljesítő régiók akár kilencszer innovatívabbak, mint a legrosszabbul teljesítő régiók; Az RB emlékeztet arra, hogy innovációs eredményeik javításához nem minden régió rendelkezik azonos technikai, emberi és pénzügyi erőforrásokkal;
5. hangsúlyozza, hogy az új innovációs menetrend végrehajtásához radikálisabb intézkedésekre van szükség, mint amelyeket az EU az egész Európára kiterjedő szakpolitikai kezdeményezéseiben jellemzően elfogad, és fontosnak tartja, hogy az innovációs folyamatok szisztematikusabbak legyenek és több kockázatot vállaljanak. Kell, hogy legyen egy egyértelmű, reális, ambiciózus és mérhető cél: a hatás megkésztetése és a megvalósítási időszak felére csökkentése;
6. hangsúlyozza, hogy az innovációs menetrendnek egyértelműen jeleznie kell az EU egésze számára, hogy az innovációs szakadékok áthidalása és a helyi és regionális alapú innovációs ökoszisztémák előmozdítása érdekében most azonnal és hosszú távon is hatások, konkrét lépéseket kell tennünk;

7. egyetért az Európai Bizottsággal abban, hogy az innováció új hulláma – a mélytechnológiai (deep tech) innováció – az élvonalbeli tudományban, a csúcstechnológiában és a műszaki tudományokban gyökerezik, amelyek gyakran ötvözik a fizikai, biológiai és digitális szférában elért eredményeket, és képesek transzformatív megoldásokat kínálni a globális kihívásoknak való megfelelés érdekében. Az RB hangsúlyozza, hogy ennek az új hullámnak arra kell irányulnia, hogy felgyorsítsa a multidiszciplináris közös alkotási folyamatokat, amelyek az egyének és közösségek jólétének javítása érdekében fokozzák a társadalmi ⁽¹⁾ és szociális ⁽²⁾ innovációkat. Hangsúlyozza továbbá, hogy ezek a lépések határozottan figyelembe veszik az emberi szempontokat, hogy Európa jobban profitálhasson az egyetemes vállalkozói szellem fejlődéséből;
8. üdvözli a „Partnerségek a regionális innovációért” (PRI) elnevezésű kísérleti projekt elismerését, és konkrétan a PRI szerepének elismerését a régiókon átívelően összekapcsolt regionális mélytechnológiai innovációs völgyek és a régióközi innovációs beruházások előmozdításában;
9. sajnálja, hogy az Európai Bizottság elszalasztotta a lehetőséget arra, hogy rámutasson: az EKT-központokon keresztül szoros kapcsolatot kell kialakítani a helyi innovációs ökoszisztémák és az Európai Kutatási Térség között ⁽³⁾;
10. kéri az Európai Bizottságot és az uniós tagállamokat, hogy az EKT cselekvési terv részeként fokozzák az EKT-központok létrehozását annak biztosítása érdekében, hogy a K+F+I partnerségek és fellépések a helyi és regionális politikai vezetők napirendjén kiemelt területként szerepeljenek;

Miért fontosabbak most az EU innovációi és a mélytechnológia terén betöltött vezető szerepe, mint valaha?

11. kiemeli, hogy Európa képes arra, hogy globális vezető szerepet töltsön be az innováció terén az alábbi területeken: megújuló energiaforrások, alacsony szén-dioxid-kibocsátású hidrogén, akkumulátorok, digitális technológiák, drónok és mesterséges intelligencia (MI), nagy teljesítményű számítástechnika, félvezetőgyártás és -tervezés, ipari közjavak, egészségügy és élelmiszeripar, innovációs közbeszerzés, valamint az ipar és az egyetemek között az uniós programokon keresztül megvalósuló együttműködés. Az RB kiemeli továbbá, hogy az uniós vállalatok globális vezető szerepet töltenek be a nagy értékű zöld szabadalmak és az energiaigényes iparágakban érvényes zöld szabadalmak terén. Emellett a világ összes kiváló minőségű tudományos publikációjának egyötöde az EU-ban készül. Ahhoz azonban, hogy globális vezető szerepre tegyünk szert a vállalkozások és a K+F+I terén, számos ambiciózus szakpolitikai eszköz teljes körű végrehajtására van szükség;
12. hangsúlyozza, hogy a siker csak összekapcsolt helyi/regionális fellépéssel érhető el. Az RB hangsúlyozza, hogy Európa még mindig elmarad az USA és Kína mögött a teljes innovációs folyamat finanszírozása terén. A magánberuházások gyorsabban növekednek, mint máshol, de az európai kockázati tőke-befektetők az USA-hoz és Kínához képest még mindig viszonylag kockázatkerülőek, ami a jelentős beruházásokat illeti;
13. kéri, hogy vonják le a tanulságokat az elmúlt évtizedek tizenkét korábbi uniós innovációs menetrendjéből, amelyek nem változtatták meg kellőképpen az innováció rendszerét az alábbiak tekintetében:
- a célorientált kreativitás és innovációs kultúra felé történő elmozdulás,
 - a viszonylag zárt klaszterektől a valódi nyitott innovációs ökoszisztémák felé való elmozdulás,
 - a vállalkozó szellemű vezetői hozzáállás fejlesztése,
 - egyedi iskolai programok előmozdítása, különös figyelmet fordítva a nőkre és lányokra,
 - az induló vállalkozásokra való folyamatos összpontosítás a növekvő innovatív vállalkozások rovására,

⁽¹⁾ PRI Playbook – Szükséges társadalmi változások és a társadalmi innováció eszközként való alkalmazása.

⁽²⁾ A szociális innováció OECD általi meghatározása (<https://www.oecd.org/regional/leed/social-innovation.htm>).

⁽³⁾ Nem szabad megfeledkezni arról, hogy 2021 novemberében az Európai Tanács 20 kiemelt intézkedést dolgozott ki, amelyek közül az egyik („A regionális és nemzeti kutatási és innovációs ökoszisztémák kiépítése a regionális/nemzeti kiválóság és versenyképesség javítása érdekében”) kiemelte, hogy EKT-központokat kell meghatározni és kipróbálni annak érdekében, hogy Unió-szerte versenyképes kutatási és innovációs ökoszisztémák alakulhassanak ki, továbbá meg kell szüntetni a területi hiányosságokat, valamint biztosítani kell a tehetségek és a beruházások könnyebb áramlását.

- a tudásmenedzsment, a koordináció és a projektek közötti szinergiák fokozása,
- együttműködés a helyi/regionális innovációs, helyi alapú és tematikus ökoszisztémákkal,
- a jó gyakorlatoknak és a rendszerszintű átalakulás koncepcióinak összehasonlító értékelése és teljesítmény-összehasonlításon alapuló tanulása globális szinten,
- az uniós programok és más kezdeményezések közötti szinergiák és ismeretek megosztása az innovációs szakadék megszüntetése érdekében,
- európai partnerségek, többszintű kormányzás és rendszerszintű átalakulás megvalósítása;

14. a városok és régiók ösztönzése arra, hogy a súlyos társadalmi kihívásokhoz küldetésorientált megközelítést alkalmazzanak, és határozzák meg saját küldetéseiket, például a zöld megállapodás helyi szintű végrehajtására és a digitalizációra vonatkozó ütemterveket és cselekvési terveket. Ezeknek figyelembe kell venniük a regionális intelligens szakosodási stratégiákat, és uniós, nemzeti, regionális és helyi finanszírozási eszközöket kell alkalmazniuk, a köz- és magánfinanszírozási eszközöket is beleértve. Elengedhetetlen az ERFA, a Digitális Európa program és a Horizont program közötti szinergiák növelése, különösen a kkv-k, az egyetemek, a technológiai központok és a kutatási és innovációs szervezetek közötti együttműködés megerősítése érdekében. Az európai digitális innovációs központok hálózatának megerősítése segít a regionális innovációs ökoszisztémák irányításában, és európai folyosókat és hálózatokat hoz létre a globális vezető szerep érdekében;

15. utal a városok és régiók sikeres kezdeményezéseire és bevált gyakorlataira, többek között az RB-vel folytatott uniós kampányokra, például a civil párbeszédre, az innovációs táborokra, az európai vállalkozói régiókra és a Science Meets Regions („a tudomány és a régiók találkozása”) programra, amelyek megmutatták, hogy a helyi kontextusba való beágyazottság hogyan segíti elő a különböző szereplők helyi hálózataival folytatott, kihívásokra összpontosító párbeszéd kezdeményezését a társadalmi kihívások kezelése terén fennálló intézményi és szemléletbeli akadályok leküzdése érdekében;

16. emlékeztet arra, hogy a mélytechnológia a társadalmi fejlődést célozza, és figyelembe kell venni a társadalmi elfogadhatóság és hasznosság fogalmát. Ehhez növelni kell a köz- és magánberuházásokat a K+F+I területén – ami technológiasemlegességhez vezet –, és el kell kerülni bármely konkrét technológiai függőséget. Az RB hangsúlyozza, hogy a társadalmi innovációban szerepet kapnak a problémamegoldó képességek és a vállalkozói szempontok, hogy kezelni lehessen a zavarokat az értékteremtés érdekében, és el lehessen kerülni a visszalépéseket és a társadalomra háruló negatív költségeket. Ezért az innovációs menetrend végrehajtása során jobban oda kell figyelni a K+F+I valamennyi szereplőjére, többek között a polgárokra és tágabb értelemben a tudomány és a társadalom kapcsolatára, valamint a közös alkotás folyamatára;

17. rámutat arra, hogy a globális tudáshálózatok és az együttműködésen alapuló tanulás alapvető fontosságúak, és ezért a nemzetközi hálózatokban részt vevő helyi szereplők – például a globálisan összekapcsolt tudósok, vállalatok és nem kormányzati szervezetek – képesek és kötelesek a releváns ismereteket és a lehetséges megoldásokat átültetni a helyi kontextusba;

18. hangsúlyozza, hogy az intelligens szakosodási stratégiák központi szerepet játszanak a regionális innovációs ökoszisztémák megerősítésében a fenntartható gazdasági növekedés jobb ösztönzése és a társadalmi kihívások alulról felfelé építkező, együttműködésen alapuló és kontextusfüggő módon történő megoldása érdekében, a legjobban kutatott megoldásokkal. Az RB üdvözli az olyan törekvéseket – például az élkezdeményezés hálózatot –, amelyek célja, hogy az intelligens szakosodási stratégiák komplementaritásain alapuló európai ipari értékláncokat építsenek ki;

19. úgy véli, hogy az innováció irányításának ki kell használnia a vezetési és irányítási minták sokféleségét a viselkedési és vezetési gyakorlatok kialakítása céljából, hogy támogassa az átmenetet a vállalkozói gondolkodásmód és egy olyan – minden generáció számára és minden határon átnyúlóan működő – tanulásalapú társadalom felé, amely az együtt tervezés, az együttműködés, a tudásmegosztás és a tényeken alapuló döntéshozatal tekintetében egyaránt hatékony;

20. úgy véli, hogy amikor a társadalmi kihívásokra adott technológiai megoldások széles körben támogatottak és jól beváltak, mint például a zöld és digitális átállás esetében, az uniós szintnek alapvető szerepet kell játszania a bővítéshez, a megosztáshoz és a szabványosításhoz szükséges feltételek megteremtésében, a célra és a hatásra összpontosítva, elkerülve ugyanakkor a technológiai bezáródáshoz vezető szabályozást. Ez a támogatás a polgárok különféle kommunikációs eszközök révén történő szorosabb bevonásával növelhető;

21. ismételten hangsúlyozza, hogy egyre nagyobb az igény arra, hogy a régiókon és az ipari ágazatokon belül közösen hozzanak létre célzott innovációs politikákat – ez viszont gyorsabb előrelépést igényel a mélytechnológia, a zöld és digitális kettős átállás és a fenntartható fejlődési célok terén;

Az innováció jellege: helyi beágyazottságú, strukturális, transzformatív, és a hatásra összpontosít

22. megerősíti, hogy az európai innovációs politikának az európai kutatási politikával együtt biztosítania kell a magas színvonalú tudomány rendelkezésre állását az innováció fellendítése, valamint annak elősegítése érdekében, hogy a társadalom és a vállalkozások meg tudjanak birkózni azokkal a válságokkal és kihívásokkal, amelyekkel napjainkban valamennyi uniós város és régió szembesül. Az RB kiemeli, hogy az ERFA-n és az Igazságos Átmenet Alapon keresztül nyújtott európai regionális finanszírozás továbbra is fontos szerepet játszik. Az RB sürgeti a tagállami kormányokat és a helyi és regionális önkormányzatokat, hogy vegyék figyelembe az Európai Bizottság nyilatkozatát⁽⁴⁾, amely szerint a megosztott irányítású kohéziós politikai alapokat és a közvetlen irányítású alapokat kezelő 2021–2027-es szabályozási keret lehetővé teszi az ERFA és a Horizont Európa közötti szinergiák megerősítését;

23. megjegyzi, hogy az Európai Bizottság és az RB közös, a kutatás, az innováció, az oktatás és a kapcsolódó szakpolitikák területére irányuló cselekvési terve, amelynek célja az egész Európára kiterjedő tudásáramlás és az együttműködésen alapuló tanulás fokozása a politikai döntéshozatalban, lehetőségeket kínál arra, hogy a kutatók, a vállalkozók és a civil társadalmi szervezetek képessé váljanak regionális kutatási és innovációs ökoszisztémáik megszilárdítására, és egy páneurópai kiválósági hálózat szerves részévé váljanak;

24. rámutat, hogy a Helyreállítási és Rezilienciaépítési Eszközből (melynek célja elsősorban a Covid19 utáni helyreállítás és gazdasági megújulás) és az Igazságos Átmenet Alapból (melynek célja elsősorban a klímasemlegességre való átállás által leginkább érintett széntermelő régiók és egyéb területek támogatása) elérhető uniós finanszírozás még nem képes teljes mértékben kifejteni innovációösztönző hatását, főként mivel az alapok felhasználásával kapcsolatos folyamatok nagyon lassúak és az állami támogatásokra vonatkozó szigorú uniós szabályok hatálya alá tartoznak;

25. hangsúlyozza a helyi és regionális önkormányzatok és az RB szerepét abban, hogy lehetővé tegyék a polgárok és demokratikusan megválasztott képviselők számára, hogy befolyásolják az innováció irányát és célját, és hogy felhasználóvezérelt innovátorokként megoldásokat dolgozzanak ki. E tekintetben fontos, hogy a helyi és regionális önkormányzatokat minden formában segítsük és támogassuk, és gondoskodjunk arról, hogy a helyi és regionális önkormányzatok megfelelően fel tudjanak készülni a helyi szintű innováció támogatására;

26. hangsúlyozza, hogy jobban össze kell kapcsolni az innovációs menetrendet és a minőségi jogalkotási programot az RB RegHub-hálózatának közbeszerzéssel kapcsolatos legújabb megállapításainak⁽⁵⁾ felhasználásával, a közberuházások előtt álló akadályok felszámolásával⁽⁶⁾, valamint a helyi és regionális fejlesztésnek az innovációt előmozdító innovatív szabályozási megoldások keresésébe való bevonásával. E tekintetben az „Industry and Societal Commons” megközelítés alapvető fontosságú a két menetrend integrálásához;

27. az uniós kutatási politikát, az EKT szakpolitikai menetrendjét és az EKT-fórumot illetően kéri, hogy a döntéshozatal legyen nyitottabb, és a polgárok mint aktív hozzászólók és szereplők teljes mértékben vegyék figyelembe az RB és a regionálisan összekapcsolt érdekelt felek hozzájárulását. Ez azt jelenti, hogy nagyobb figyelmet kell fordítani a tudomány és az innováció közösségi értékére az EU által kezelendő kihívások kiválasztásakor, egyúttal ki kell építeni a további fejlesztéshez és végrehajtáshoz szükséges állami támogatást;

Konkrét pontok az öt kiemelt területen

A mélytechnológia terén a növekvő innovatív vállalkozások finanszírozására irányuló kiemelt kezdeményezés

28. megjegyzi, hogy a legtöbb európai ország működő pénzügyi piaccal rendelkezik, amely a nemzeti kormányok által támogatott kockázati tőke- és magántőkepiacokon alapul, és hogy az Európai Innovációs Tanács (EIC) által javasolt, állami támogatásokat és türelmetőke-befektetéseket biztosító alapnak többletértéket kell nyújtania a piac számára, és el kell kerülnie annak megzavarását;

⁽⁴⁾ Brüsszel, 2022. 07. 05., C(2022) 4747 final – Annex to the Communication to the Commission approval of the content of a draft Commission Notice on the synergies between ERDF programmes and Horizon Europe.

⁽⁵⁾ <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/report-consultation-01-public-procurement.pdf>

⁽⁶⁾ <https://cor.europa.eu/en/engage/Documents/RegHub/RegHub%20report%20on%2021%20century%20rules.pdf>

29. hangsúlyozza, hogy finanszírozásra van szükség olyan kezdeményezések érdekében, amelyek kedvező feltételeket teremtenek ahhoz, hogy az új és innovatív technológiára épülő vállalatok ott verjenek gyökeret, ahol megkezdték működésüket, kihasználva a szinergiákat és további komplementaritásokat alakítva ki más helyi érdekelt felekkel, például kutatóintézetekkel és más vállalatokkal;

30. úgy véli, hogy a kutatás és az innováció közötti szilárdabb kapcsolatoknak magukban kell foglalniuk a Horizont kutatási program keretében végrehajtott projektek eredményeinek hatékony terjesztését, különös tekintettel a regionális innovációs ökoszisztémák és a tudásháromszög (kutatás, oktatás, innováció) javítására, valamint a városok, régiók és polgárok mindennapi életére, főként a foglalkoztatásra és a jólétre. Az RB hangsúlyozza, hogy a Horizont kutatási projektek eredményeit konkrétan közzé kell tenni a nyilvános hozzáférésű intézményi adatportálokon;

31. megerősíti, hogy az EIC és portfóliója Európa-szerte nem ismert az iparágak, az induló és növekvő innovatív vállalkozások és a kkv-k körében. A szolgáltatásaihoz való hozzáférésnek egyszerűbbnek és könnyebben használhatónak kell lennie;

32. szorgalmazza, hogy az EIC-alap egy katalizátor szerepét töltsse be, hosszú, de korlátozott időhorizonttal, és sürgeti, hogy a sikeres kilépéseket az első nyilvános tőzsdéi bevezetések révén érjék el;

33. javasolja, hogy azokra az új vállalkozásokra és ökoszisztémákra összpontosítsanak, amelyek nagyon nagy, hosszú távú közberuházásokat igényelnek, mint például az elektromos autók akkumulátorai, a hidrogén és a félvezetők, amelyek általában nem vonzanak kellő időben közvetlen magánfinanszírozást. Az átalakító erejű beruházások „türelmes” közfinanszírozást igényelnek, szemben a magánfinanszírozással, amely főként a „piaci” innovációt ösztönzi;

34. kiemeli, hogy az „alkotó feszültség” és az „alkotó rombolás” hatékony eszközök arra, hogy figyelemre méltó újdonságok szülessenek – közös alkotással potenciális áttörést hozó kezdeményezések induljanak el. Ehhez részben uniós finanszírozásra van szükség a tehetségek és erőforrások megtartására, vonzására és átszervezésére olyan, magas színvonalú piacgazdasági kezdeményezésekből, amelyek hasonló kihívásokat kezeltek tapasztalt, hosszú távú vállalkozásorientált és/vagy köz-magán társulások segítségével;

35. emlékeztet arra, hogy Európának fel kell gyorsítania a kreatív ötletek szűrésén, a kísérletezésen, a tesztelésen, a prototípus-készítésen, a teljesítmény-összehasonlításon és a léptékváltáson alapuló teljes helyi innovációs folyamatot. Az Európai Bizottság tanúbizonyosságot tehetne innovativitásáról azáltal, hogy új finanszírozási formákat hoz létre a globális potenciállal rendelkező helyi tevékenységek kezdeti szakaszának támogatására. Ezek az uniós finanszírozási rendszerek ösztönöznék a nemzeti és regionális megvalósíthatóság finanszírozását, így többek között a kohéziós alapok aktív felhasználását;

36. sürgeti az Európai Bizottságot, hogy vállaljon vezető szerepet és kezelje a részvénytőzsdék legjelentősebb strukturális problémáját azáltal, hogy lehetővé teszi a tőzsdén jegyzett társaságok számára, hogy új részvényeket bocsássanak ki, és azokat a terhet jelentő részvénykibocsátási folyamat mellőzésével értékesítsék a piacon;

37. hangsúlyozza, hogy bár minden innovációs menetrend sikere attól függ, hogy folyamatosan képes-e a régi termékeket és szolgáltatásokat új termékekkel és szolgáltatásokkal helyettesíteni, annak zavaró hatásait közös tervezéssel és közös építéssel kell kezelni a tartós elfogadás biztosítása érdekében, bevonva a helyi és regionális szereplőket is;

A mélytechnológiai innováció kísérleti tereken és közbeszerzésen keresztül történő lehetővé tételére irányuló kiemelt kezdeményezés

38. kiemeli a nyitott felfedezési folyamat (Open Discovery Process) fontosságát, és olyan kutatási bázisra és bevált módszerekre utal, amelyek a radikális rendszerszintű átalakulás során a többszintű együttműködési és kísérletezési folyamatok szervezését és irányítását szolgálják. Az RB elismeri, hogy javítani kell a szakmai képességeket és a munkahelyeket annak érdekében, hogy olyan tanulási környezetekké váljanak, amelyek megvalósítható ötleteket adnak, kedvező feltételeket teremtve a bizalomhoz és a kísérletezéshez az elfogadott jövőképpel, célokkal, stratégiákkal és cselekvési tervekkel rendelkező közös projektekben;

39. hangsúlyozza, hogy a többszintű együttműködésen alapuló megközelítés keretében a helyi problémák megoldását a legtöbb esetben a négyes spirál valamennyi szereplőjével együtt, egymással összekapcsolt módon, valós környezetben kell kidolgozni. Ez a fejlődés gyors tanuláshoz, valamint az innovációs pálya felfuttatásához és gyors korrekciójához vezet, míg

a koordináció és a nyomon követés bizonyos részei transzregionális hálózatok formájában valósulnak meg. A cél a lehetőségek felismerése és a lehetőségekhez fűződő elvárásoknak „a lehetetlen lehetővé tételére” való kiterjesztése, majd az alternatív gyakorlatok összehasonlítása, a sikeres és sikertelen kísérleti pályák értékelése és megismerése, valamint az innováció eredeti összefüggésén kívüli terjesztésének és elterjedésének ösztönzése;

40. ismételten hangsúlyozza, hogy az innováció megfelelő nyomon követése elengedhetetlen a szakpolitikák hatékony végrehajtásához. Az RB ismételten felhívja a figyelmet⁽⁷⁾ a regionális helyalapú politikák regionális innovációs eredménytáblájának használatára és továbbfejlesztésére. Az RB emlékeztet arra, hogy ez egy alapvető eszköz a regionális innovációs politikák teljesítményében bekövetkezett változások összehasonlításához és a régiók közötti teljesítmény-összehasonlításon alapuló tanulási folyamatok megszervezéséhez, így fejlesztve a regionális innovációs ökoszisztémákat és az intelligens szakosodást;

41. kiemeli, hogy a nagyszabású kísérletekhez szükség van a Horizont Európa keretében megvalósuló európai partnerségekre, az innovatív közbeszerzés alkalmazására és az Európai Innovációs Tanács (EIC) támogatására a teljes innovációs életciklus során, a kutatás korai szakaszától a koncepció igazolásáig, a technológiaátadásig, valamint a kísérletek, vállalatok és induló innovatív vállalkozások finanszírozásáig és bővítéséig, hogy az inspiráció forrásaként sikeresen megvalósuljanak a közös európai érdeket szolgáló fontos projektek és a Hidrogénvölgyek;

Az európai innovációs ökoszisztémák innovációjának Unió-szerte történő felgyorsítására és megerősítésére, valamint az innovációs szakadékok kezelésére irányuló kiemelt kezdeményezés

42. javasolja, hogy a „regionális innovációs völgyek” a vezető felsőoktatási intézményekkel együtt váljanak a társadalmi és ipari változás alapvető katalizátoraivá, és tegyék lehetővé a hasonló szakosodási területekkel rendelkező régiók számára az együttműködést és a közös innovációs projektek megvalósítását. Ebben az összefüggésben átfogó, összehangolt és decentralizált programfelügyeleti és értékelési rendszerre lesz szükség;

43. megjegyzi, hogy a kitűzött célok eléréséhez a Horizont Európa (100 millió EUR) és az ERFA keretében megvalósuló régióközi innovációs beruházások (I3) (70 millió EUR) csak a kezdeti keret számára biztosítanak elegendő forrást, amelyet sokkal szélesebb körű erőfeszítésekkel és későbbi finanszírozással kell támogatni. Az RB sürgeti az Európai Bizottságot, hogy a regionális innovációs partnerségekhez és az európai digitális innovációs központok hálózatához hasonló kezdeményezésekre építve alakítson ki hatékony szinergiákat e finanszírozási források között;

44. üdvözli az uniós szakpolitikák regionális dimenziójának, valamint a regionális innovációs ökoszisztémáknak az előmozdítására irányuló hatékony európai bizottsági intézkedéseket, amelyeket kulcsfontosságúnak tart Európa versenyképességének megerősítéséhez és az EU stratégiai autonómiájának eléréséhez az intelligens és fenntartható növekedés szolgálatában. Az RB rámutat, hogy a vállalkozó szellemű regionális innovációs ökoszisztémák középpontjában a felsőoktatási intézmények állnak. Valamennyi felsőoktatási intézménynek, különösen az alkalmazott tudományokat oktató egyetemeknek és más hasonló, valós gyakorlati fejlesztésekkel foglalkozó felsőoktatási intézményeknek meg kell erősíteniük az innováció mozgatórugóiként betöltött szerepüket a régiókban, biztosítaniuk kell az olyannyira szükséges szakemberek képzését, új tehetségeket kell vonzaniuk a környező területekről, és lehetővé kell tenniük, hogy a fontos technológiai innovációk beépüljenek a helyi gazdaságba;

45. hangsúlyozza, hogy a szakképzés – a technikusok és más gyakorlati szakemberek képzésére összpontosítva – fontos szerepet játszik a szóban forgó innovációs menetrend végrehajtásában;

46. kiemeli az európai mélytechnológiai innovációs menetrend alapvető kihívását, amely nem rendelkezik megfelelő ösztönzőkkel, tapasztalatokkal és erőforrásokkal ahhoz, hogy bevonja az érdekelt feleket a rendszerszintű átállásba. Ösztönzőkre van szükségünk ahhoz is, hogy a legmagasabb szintű felsőoktatási intézményekben a publikációs nyomás („publish or perish”) helyett nagyobb hangsúlyt kapjon a sürgető jelentős társadalmi kihívások kezelése, valamint a mélytechnológiai innovációk és a globális technológiaátadásnak az iparral együttműködésben történő támogatása;

47. javasolja, hogy a felsőoktatási intézmények a négyes spirál más szereplőivel közösen alakítsák ki a helyi ökoszisztémák szakmai szervezőinek szerepét és feladatköreit, ahol a kutatók, a hallgatók és a vállalatok együtt kísérleteznek új technológiákkal az új vállalkozói és innovációs kultúrában;

⁽⁷⁾ CoR-517-2020.

48. megismétli, mennyire fontos, hogy célzottan finanszírozzuk a két innovációs szakadék megszüntetésére irányuló kezdeményezéseket annak érdekében, hogy elősegítsük a globálisan kiválósági szintű, összehangolt, többszereplős partnerségeket, valamint az ezekhez való nyílt hozzáférést az alulteljesítő országokból és régiókból származó partnerek számára is. Ez kulcsfontosságú egy szilárdabb és összetartóbb uniós innovációs ökoszisztéma létrehozásához;

49. megismétli, hogy a döntéshozókat és a K+F+I szereplőket összekötő EKT-központok ideális eszközt jelentenek ahhoz, hogy teljes mértékben elismerjük a tudomány és az innováció helyi alapú megközelítésének előnyeit azoknak az új megoldásoknak a közös kidolgozása során, amelyek a jelenlegi válságokat hivatottak kezelni egy regionális, alulról felfelé építkező megközelítés keretében;

50. intézkedéseket ajánl az Enterprise Europe Network keretében mind a nemzetközi technológiátadás, mind a K+F+I terén folytatott nemzetközi technológiai együttműködés tekintetében;

A mélytechnológiai tehetségek támogatására, vonzására és megtartására irányuló kiemelt kezdeményezés

51. sürgeti egy ösztönzőket és megfelelő finanszírozást magában foglaló konkrét cselekvési terv kidolgozását, amely arra ösztönzi a felsőoktatási intézményeket, hogy aktív szerepet játszanak a jelentős társadalmi kihívások megoldásában, az európai mélytechnológiai innováció, az ipari együttműködés és az integráció előmozdításában, valamint az Európa számára szükséges tehetségek képzésében;

52. kiemeli, hogy a felsőoktatási intézmények és különösen a hallgatók a start-up és a tudományos szemlélet, valamint az egyetemek és az ipar közötti partnerségek katalizátoraként fontos szerepet töltenek be a mélytechnológiai innováció és a technológiatranszfer támogatásában; a felsőoktatási intézményeknek az európai tehetségek létrehozása, megtartása és fenntartása érdekében a mélytechnológiai innováció felgyorsításához szükséges strukturális változások mozgatórugóivá kell válniuk. E tekintetben a technológiai központok közvetítőként és segítőként fontos szerepet játszhatnak;

53. javasolja, hogy a legjobb felsőoktatási intézmények – az Egyesült Államokhoz hasonlóan – mutassanak példát mások számára a vállalkozói szellemet, az induló és a növekvő innovatív vállalkozásokat, az egyetemek és az iparágak közötti együttműködést, a mélytechnológiát és a társadalmi kihívások kezelését értékelő társadalom irányába elmozduló szemléletváltásban;

54. leszögezi, hogy az Európai Innovációs és Technológiai Intézet (EIT), annak tudományos és innovációs társulásai (TIT-ek) és portfólióik még nem eléggé ismertek Európa-szerte a városok, a régiók, a diákok, a polgárok és a tudományos körök körében;

A szakpolitikai döntéshozatali eszközök javítására irányuló kiemelt kezdeményezés

55. ajánlja, hogy a „Partnerségek a regionális innovációért” (PRI) kezdeményezés, valamint a Közös Kutatóközpont, a Kutatási és Innovációs Főigazgatóság, a Belső Piaci, Ipar-, Vállalkozás- és Kkv-politikai Főigazgatóság, a Regionális és Várospolitikai Főigazgatóság és az RB közötti együttműködés révén mélyítsék el az innováció változó jellegének megértését a helyi és regionális politikai döntéshozatalban. Ezt az RB–JRC PRI kísérleti projektjében részt vevő területekkel együttműködésben és olyan tapasztalt, egész Európára kiterjedő, innovációorientált hálózatokkal kell megvalósítani, mint az EARTO, az ERRIN és az ENoLL;

56. megjegyzi, hogy ez a kiemelt kezdeményezés olyan cselekvési területeket tartalmaz, amelyek nagyon fontosak a régiók és a városok számára. Az RB egyetért az Európai Bizottság azon kijelentéseivel, hogy támogatja a régiókat a jobb innovációs politikák kidolgozásában és végrehajtásában, és javasolja egy olyan közös végrehajtási terv megtárgyalását, amely figyelembe veszi az innovációs menetrend és e vélemény különböző elemeit;

57. emlékeztet (minden régiót) arra, hogy az új innovációs menetrend rendkívül fontos és átfogó erőfeszítést jelent az európai együttműködést igénylő, égető társadalmi kihívások kezelését szolgáló új eszközök közös létrehozásához, és ajánlja, hogy az Európai Bizottság arra használja fel a PRI-t és más eszközöket, hogy támogassa a városokat és régiókat a regionális innovációs menetrendjeik kidolgozásában és abban, hogy a mindenkori érdekelt felekkel együtt felgyorsítsák az innovációs intézkedéseket;

58. egyetért azzal, hogy a tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal támogatása érdekében meg kell határozni a kulcsfontosságú terminológiát, a mutatókat, az elismert adattaxonomiát és az összehasonlítható adatkészleteket, és ezeket alkalmazni kell, illetve az elérhetőségük, felhasználásuk és megtekintésük megkönnyítése érdekében közzé kell tenni a nyilvános hozzáférésű intézményi adatportálokon;

Következő lépések

59. javasolja, hogy a Közös Kutatóközpont (JRC) hozzon létre egy európai virtuális együttműködési környezetet olyan, a K+F+I politikákban és intézkedésekben alkalmazható módszerek, eszközök és gyakorlatok megosztására, kikísérletezésére és tesztelésére, amelyeket a tagállamok, a régiók és a települések felhasználhatnak innovációs politikáik kialakításához és végrehajtásához;
60. hangsúlyozza, hogy az innovációs menetrend folyamata megköveteli az előrehaladás és a kiigazítások rendszeres értékelését az érdekelt felekkel;
61. hangsúlyozza, hogy rendkívül fontos a főbb uniós kezdeményezések közötti szinergia és együttműködés fokozása, valamint annak bemutatása, hogy ez hogyan történik a valós gyakorlatban az új európai innovációs terv helyi és regionális szintű végrehajtása során. Ebben az EU-nak és a tagállamok kormányainak fokozniuk kell a különböző európai és nemzeti finanszírozási források szinergián alapuló felhasználását, különös tekintettel a városok és régiók innovációs bázisának megerősítésére;
62. hangsúlyozza, hogy az európai innovatív vállalkozásfejlesztés megsokszorozásához arra van szükség, hogy a politikai vezetők minden szinten az eddiginél jóval nagyobb mértékben elkötelezzék magukat a K+F+I finanszírozása mellett, és ennek segítségével Európa-szerte bővítsék az új növekedési platformokat és a befolyásos helyi alapú nyílt innovációs ökoszisztémákat. A kísérleti szakaszt a PRI kísérleti projektben részt vevő régiók és városok segítségével lehet megvalósítani;
63. javasolja, hogy mélyítsék el a rendszerszintű átalakulási folyamatok valamennyi kormányzati szinten történő végrehajtásához szükséges módszertani fejlesztéseket, amelyek mindenekelőtt a globális kihívások kezeléséhez nélkülözhetetlen, átalakító erejű innovációkra összpontosítanak. Az egyik cél az, hogy ezekben az átalakulási folyamatokban nagyobb mértékben használják fel a legjobb tudományosan megalapozott tudást. A másik cél az európai vezető szerep helyi szintű gyakorlatainak közös kialakítása a meglévő erősségek, például a zöld megállapodás, a kettős átállásra vonatkozó megközelítés és a stratégiai reziliencia megerősítése terén;
64. sürgeti, hogy nézzünk szembe a tehetségekért és a tudományos, technológiai, mérnöki, matematikai és innovációs kapacitásokért folytatott globális versennyel. Ennek kapcsán két amerikai kezdeményezésre hivatkozik: egyfelől a Nemzeti Tudományos Alapítvány (NSF) új finanszírozási kezdeményezése: az úgynevezett Regionális Innovációs Motorok programra, amely katalizálja és támogatja az innovációs ökoszisztémákat az Egyesült Államokban, másfelől az MIT Regionális Vállalkozásgyorsító Programjára (REAP), amely egy globális kezdeményezés, és segít a régióknak a gazdasági növekedés felgyorsításában és a társadalmi fejlődés előmozdításában az innovációvezérelt vállalkozások (IDE) révén;
65. hangsúlyozza, hogy az innovációs menetrend csak akkor lesz sikeres, ha elkerüljük a szétaprózódást, az intézkedéseket pedig hatékonyan végrehajtják. Európa globális vezetővé fog válni a tudomány, az ipari bázis, az induló innovatív vállalkozások élénk ökoszisztémái, az innovációt lehetővé tevő feltételek és a tehetségbázis terén, ami kedvező feltételeket teremt az európai zöld megállapodás és az ENSZ fenntartható fejlődési céljai számára.

Kelt Brüsszelben, 2022. december 1-jén.

*a Régiók Európai Bizottsága
elnöke*

Vasco ALVES CORDEIRO